

TOSHKENT KECHA, BUGUN VA ERTAGA

M.A. Axmadjonova

Nizomiy nomidagi TDPU talabasi

Annotatsiya. O‘zbekiston poytaxti Toshkent shahri tarix, madaniyat va zamonaviy taraqqiyotning boy zaminiga ega. U asrlar davomida Ipak yo‘lidagi strategik ahamiyatga ega qadimiy shahardan zamonaviy taraqqiyotni o‘z ichiga olgan holda Markaziy Osiyo madaniyati mohiyatini o‘zida mujassam etgan gavjum metropolga aylandi. Ushbu maqolada Toshkentning o‘tmishi, uning bugungi holati va istiqbolli kelajagi haqidagi fikrlar keltirilgan.

Annotation. Tashkent, the capital of Uzbekistan, has a rich tapestry of history, culture and modern development. Over the centuries, it has turned from an ancient city of strategic importance on the Silk Road into a bustling metropolis that embodies the essence of Central Asian culture while incorporating modern development. This article presents thoughts about Tashkent’s past, its current state and promising future.

Аннотация. Ташкент, столица Узбекистана, имеет богатую историю, культуру и современное развитие. За столетия он превратился из древнего города стратегического значения на Шелковом пути в шумный мегаполис, олицетворяющий суть среднеазиатской культуры и включающий в себя современное развитие. В данной статье представлены мысли о прошлом Ташкента, его нынешнем состоянии и перспективном будущем.

Kalit so‘zlar: metropol, hunarmandchilik mahsulotlari, xalqaro brendlar, madaniyat markazi, “Maktubot va asnod”, qarluqlar, “Ubaydullanoma”, aqlli shahar, infratuzilma.

Ключевые слова: мегаполис, ремесленные изделия, международные бренды, культурный центр, «Мактубот ва аснод», карлукс, «Убайдулланома», умный город, инфраструктура.

Key words: metropolis, craft products, international brands, cultural center, "Maktubot va asnod", karluqs, "Ubaidullanoma", smart city, infrastructure.

KIRISH

Bugungi kunda Toshkent 2,5 milliondan ortiq aholisi bo‘lgan jonli metropoldir. Bu O‘zbekistonning siyosiy, iqtisodiy va madaniy yuragi. Shahar infratuzilmasi uzluksiz rivojlanib bormoqda, zamonaviy osmono‘par binolar, keng xiyobonlar va samarali jamoat transporti, jumladan, Markaziy Osiyodagi eng keng metro tizimlaridan biri.

Toshkent shahar manzarasi eski va yangilikning uyg‘unligi. “Chorsu” kabi an’anaviy bozorlar zamonaviy savdo majmualari bilan yonma-yon faoliyat yuritib,

mahalliy hunarmandchilik mahsulotlaridan tortib xalqaro brendlarga bo'lgan keng turdagi mahsulotlarni taklif etadi. Oshpazlik sahnasi ham bir xil darajada rang-barang bo'lib, xalqaro taomlar bilan bir qatorda palov va somsa kabi an'anaviy o'zbek taomlari ham mavjud.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Toshkent qadimdan Markaziy Osiyodagi eng yirik madaniyat markazlaridan biri bo'lib kelgan. U mamlakatning iqtisodiy hayoti va hayotida muhim o'rin egallagan, shuningdek, o'zining siyosiy hayotiga ega edi. Binobarin, shahar o'tmishdagi sayyohlar va tarixchilarning manfaatlariga mos keladi, ularning asarlari shahar tarixidan parchalarni bag'ishlaydi. Bunday holatlarning ayrimlari Toshkentning ma'lum bir davrdagi tarixini birlashtiradi. Xususan, Kamoliddin Binayning "Shayboniyana", "Tavorihi Guzidai Nusratnoma"; Fazlulloh ibn Ruzbixon Isfahoniyning "Mehmonnomai Buxoro"; Muhammad Haydarning "Tarixi Rashidiy"; Hofizi Abruning "Musohir al-bilod", "Zubdat at-tavorix"; Zayniddin Vosifning "Badoye al-Vakae"; Muhammad Yusuf Munshiyning "Tarixi Mukimxon"; Mir Muhammad Amin Buxoriyning "Ubaydullanoma"si; Xoja Samandar Termiziy, Muhammadning "Dastur al-muluk" va Hakimxonning "Muntahab at-tavorix", Muhammad Fozilbek va mulla Avaz Muhammadning "Tarixi jahon nomoyi" "Farg'onaning komil tarixi" kabi asarlarda hikoya qilinadi.

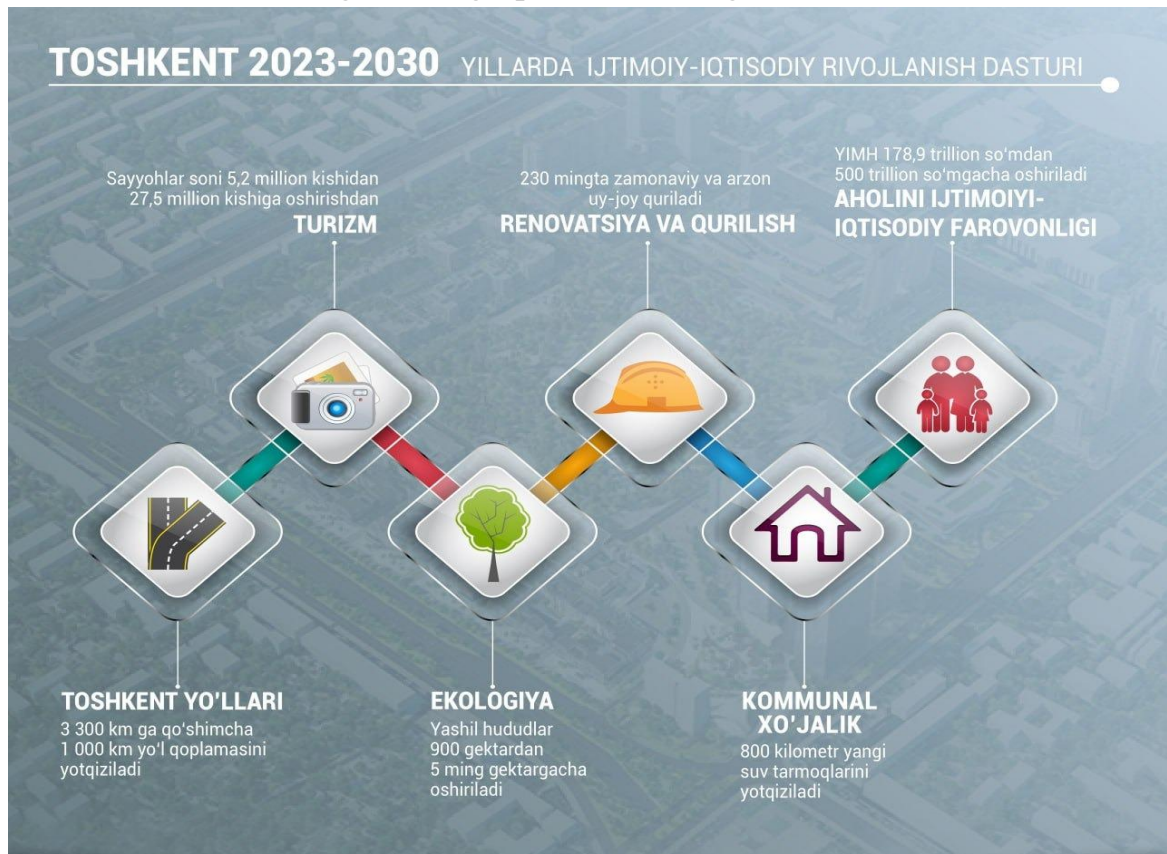
Shaharning tiklangan o'tmishi va unga yaqin joylar haqidagi ba'zi hujjatlardagi ma'lumotlar o'ziga xos xususiyatlarga ega. Xususan, ko'plab hujjatlar va ularni tayyorlash bo'yicha ko'rsatmalarda Toshkent hokimi qanday soliqlar yig'ilgani haqida aniq ma'lumotlar bor. Shunday qilib, "Maktubot va asnod" (XV-XVI asrlar) qo'lyozma to'plamida o'zbek tilida yozilgan hujjatda unga bo'ysunuvchi Toshkent viloyati aholisining to'lagan soliqlari sanab o'tilgan. Albatta, bu hujjatda faqat "turkiy xalqlar va tojiklar", ya'ni Toshkent shahri va uning atrofida yashovchi arablar va qarluqlar haqida gap boradi.

Mir Muhammad Amin Buxoriy o'zining "Ubaydullanoma" asarida Toshkent vohasining boshqa millat aholisi bilan birlashgan qozoq va qoraqalpoq xalqlari haqida gapirib o'tadi. Bu ma'lumotlar qator hujjatlarda, jumladan, Fazlulloh ibn Ruzbihon Isfahoniyning "Mehmonnomai Buxoro" asarida qayd etilgan Toshkent va uning atrofida yashagan xalqlar hamda qabilalar haqidagi ma'lumotlarni to'ldiradi.

Yuqorida qayd etilgan yozma manbalar Toshkent o'tmishi tarixiy voqealarga boyligidan dalolat beradi.

Hozirda esa muhtaram prezidentimiz Sh.M. Mirziyoyev Toshkent shahrini gullab yashnagan har tomonlama rivojlangan shahar ko'rinishiga keltirish chora tadbirlarini ishlab chiqmoqdalar. Bularga misol sifatida, prezident Shavkat Mirziyoyev 26-iyul kuni "Toshkent shahrini 2030-yilga qadar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmon hamda "Toshkent shahrida davlat va tadbirkorlik

subyektlari o‘rtasida o‘zaro manfaatli hamkorlik asosida investitsiya loyihalarini amalga oshirish va shahar infratuzilmasini yaxshilash bo‘yicha huquqiy eksperimentni o‘tkazish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarorni imzolaganini ko‘rsatish mumkin.

TAHLIL NATIJALARI

Kecha: tarixiy ahamiyati.

Toshkentning tarixi kamida miloddan avvalgi birinchi asrga borib taqaladi, bu esa uni Markaziy Osiyodagi eng qadimiy shaharlardan biriga aylantiradi. Dastlab Choch nomi bilan tanilgan, u Xitoy, Fors va Yevropadan kelgan savdogarlarni bog‘laydigan Ipak yo‘lidagi muhim savdo markazi bo‘lgan. Bu strategik joylashuv Toshkentni madaniyatlar, tillar va dinlarning erish qozoniga aylantirdi.

Toshkent o‘z tarixi davomida ko‘plab bosqinlar va hukmdorlar, jumladan, 8-asrda arablar, 13-asrda Chingizxon davridagi mo‘g‘ullar, 14-asrda Temur (Temur) hukmronlik qilgan. Har bir bosqinchi shahar me‘morchiligi, madaniyati va ijtimoiy tuzilishida o‘chmas iz qoldirgan. Rossiya imperiyasi 1865 yilda Toshkentni o‘z tarkibiga qo‘shib oldi, bu uning shahar landshafti va infratuzilmasida sezilarli o‘zgarishlarga olib keldi, rus me‘morchiligi uslublarini an‘anaviy O‘rta Osiyo dizaynlari bilan uyg‘unlashtirdi.

Bugun: Qarama-qarshiliklar va o‘sish shahri

Toshkent hozirgi zamonda qadimiy tarix bilan zamonaviylik yonma-yan yashayotgan qarama-qarshiliklar shahri. 1991-yilda O‘zbekiston Sovet Ittifoqidan mustaqillikka erishgach, Toshkent jadal rivojlanish va modernizatsiya yo‘liga o‘tdi.

Zamonaviy Toshkent keng xiyobonlar, gavjum bozorlar, sovet davridan qolgan ko'p qavatli uylar, yaltirab turgan yangi osmono'par binolari bilan ajralib turadi. Dunyodagi eng qadimiy Qur'on saqlanadigan Xast Imom majmuasi, an'anaviy bozor bo'lgan Chorsu bozori kabi diqqatga sazovor joylar ham mahalliy aholi, ham sayyohlarni o'ziga tortadi. Shahar, shuningdek, ko'plab muzeylar, teatrlar va bog'larga ega bo'lib, uning jonli madaniy sahnasini aks ettiradi.

Iqtisodiy o'sish so'nggi yillarda diqqat markazida bo'ldi. Toshkent infratuzilma, texnologiya va ta'lim sohalariga investitsiyalar kiritilgan O'zbekistondagi savdo va sanoat markaziga aylandi. Yangi ishbilarmonlik mavzalarining rivojlanishi, transport tarmoqlarining takomillashtirilgani va kommunal xizmatlarning yaxshilanishi shaharning modernizatsiya yo'lidagi qadamlarini ta'kidlaydi.

Ertaga: kelajakka intilishlar

Kelajakka nazar tashlaydigan bo'lsak, Toshkent innovatsiyalar va madaniyatning mintaqaviy markazi sifatida yanada o'zini namoyon etishni maqsad qilgan. Hukumatning Vision 2030 rejasida barqarorlik, texnologiya va hayot sifatiga e'tibor qaratilib, shaharni rivojlantirish bo'yicha ulkan maqsadlar ko'rsatilgan.

Shuningdek, bugun mamlakatimiz shaharsozligida eko, smart va innovatsion texnologiyalarga asoslangan loyihalar hayotga jadal tatbiq qilinmoqda. "Tashkent City" xalqaro ishbilarmonlik markazi ular orasidagi dastlabkisidir.

Prezidentimiz ta'biri bilan aytganda, u shahar ichidagi yangi shahar bo'ladi, katta sur'atlar bilan rivojlanayotgan O'zbekistonimizning bor salohiyatini o'zida to'la namoyon etadi. Boshqacha qilib aytganda, mazkur muhtasham majmua mintaqamizda shaharsozlik haqidagi tasavvurlarni butunlay o'zgartirib yuborishi kutilmoqda. Sababi, bu yerda vaqt bilan hamohang, taraqqiyotning asl namunalarini o'zida mujassam etgan, qirq qavatgacha bo'lgan osmono'par imoratlar bo'y cho'zadi.

Yangi shaharcha uchun poytaxtimizning qoq markazi — Alisher Navoiy, Olmazor, Islom Karimov va Furqat ko'chalari oralig'idagi 80 gektar yer maydoni ajratilgan. Ayni paytda ushbu hududda oliy martabali mehmonlar ishtirokida xalqaro anjumanlarni o'tkazishga mo'ljallangan Kongress-xoll hamda yigirma qavatdan iborat besh yulduzli zamonaviy mehmonxona qurilishi boshlab yuborilgan. Ikkala inshoot o'zaro uyg'unlikda loyihalashtirilgan bo'lib, bir-birini maxsus ko'prik bog'lab turadi.

Ta'lim va innovatsiyalar Toshkent shahrining kelajakdagi rivojlanishida birinchi o'rinda turadi. Ko'proq universitetlar, tadqiqot markazlari va texnoparklar tashkil etish rejalari iste'dodlarni jalb etish va innovatsiyalar madaniyatini oshirishga qaratilgan. Inson kapitaliga sarmoya kiritish orqali Toshkent Markaziy Osiyoda ilmiy tadqiqotlar va texnologik taraqqiyot markaziga aylanishni maqsad qilgan.

Madaniyatni muhofaza qilish va turizmni rivojlantirish Toshkent kelajagida muhim rol o'ynashda davom etadi. O'zining boy merosi va noyob madaniy boyliklarini targ'ib qilish orqali shahar xalqaro sayyohlarni jalb qilishga va o'zini global turizm

xaritasida asosiy yo‘nalish sifatida ko‘rsatishga intiladi.

XULOSA

Toshkentning qadimiy Ipak yo‘li shahridan zamonaviy megapolisgacha bo‘lgan sayohati uning mustahkamligi va moslashuvchanligidan dalolat beradi. O‘sinh va rivojlanishda Toshkent o‘z o‘tmishini ulug‘lab, istiqbolli kelajakka intilgan shahar bo‘lib qolmoqda. Strategik rejalashtirish va barqarorlik, texnologiya va madaniyatni saqlashga e’tibor qaratilishi bilan Toshkent o‘z aholisi uchun yuqori hayot sifati va butun dunyo bo‘ylab tashrif buyuruvchilar uchun qiziqarli manzilni taklif etuvchi Markaziy Osiyodagi yetakchi shaharga aylanishga tayyor.

REFERENCES

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 26-iyuldagi PF-112-son Farmoni
2. R.Mukminova. To‘rt asr oldingi Toshkent. - T., 1984, - B.8.
3. Mir Muxammed Amin-i Buxari. Ubaydulla-name. - T., 1957, - B.163.
4. Xodja Samandar Termizi. Dastur al-muluk. Faksimile, tarjima, so‘zboshi, izohlar M.A.Salohiddinovaniki, M., 1971.
5. A.Muhammadjonov. Qadimgi Toshkent. Tarixiy va arxeologik lavhalar. - T., 1988, 57- bet.
6. Maktubod va asnod. O‘zR FA Sharqshunoslik instituti qo‘lyozmasi, Inv. № A-210, 94-95 betlar.